Discursul d-lui Beck în ședința de Vineri a Dietei polone

Acordul cu Anglia.— Denunțarea acordului polono-german din 1934.— Problema Danzigului

Un stat care se respectă nu face concesii unilaterale.—Pace, cu orice preț, nu există

Varșovia, 5 (Rador). — Agenția „PAT" transmite:

D. Beck, ministrul afacerilor străine, a făcut următoarea declarație în cursul ședinței plenare a Camerei Deputaților.

Profit de întrunirea Parlamentului pentru a împlini anumite lipsuri care au apărut în activitatea mea în cursul ultimelor luni. Evenimentele internaționale ar justifica, fără îndoială, din partea ministrului afacerilor străine intervenții mai numeroase decât unicul expozeu făcut înaintea comisiunii afacerilor străine a Senatului.

Totuși, cursul atât de rapid al evenimentelor mă îndemnase să amân declarațiile publice până în clipa în care problemele esențiale ale politicii noastre vor fi luat o formă mai precisă.

Consecințele care au rezultat din slăbirea instituțiilor internaționale colective și din revizuirea profundă a metodelor de colaborare între state — pe care le-am semnalat, de altfel, în diferite rânduri, Camerelor — au dat naștere unei serii de noui probleme în diferite părți ale lumii. Consecințele acestor schimbări au atins, în cursul ultimelor luni, frontierele Republicei. Ceeace se poate spune în general asupra acestor fenomene, poate fi rezumat, după părerea mea, prin constatarea că raporturile între diferitele state au luat un caracter și un aspect mai individual. Normele generale au suferit o slăbire. Este tot mai frecvent să se vorbească direct dela stat la stat.

In ce ne privește, trebue să constatăm că evenimente foarte grave s'au produs. Contactul nostru cu unele state s'a adâncit și a devenit mai ușor, iar în alte cazuri s'au ivit grave dificultăți.

Acordul cu Anglia

Luând lucrurile în ordinea lor cronologică, voiu cita, în primul rând, acordul nostru cu Marea Britanie. După o serie de contacte pe cale diplomatică, ce aveau drept scop să definească câmpul și scopul relațiilor noastre viitoare, am ajuns, cu prilejul vizitei mele la Londra, la un acord direct, întemeiat pe principiul asistenței mutuale în caz de amenințare directă sau indirectă a independenței uneia din cele două țări ale noastre.

Cunoașteți formula acordului din declarația făcută de primul ministru britanic, d. Chamberlain, la 6 Aprilie, și din declarația asupra textului căruia ne-am pus de acord și care trebuie să fie considerată ca un acord încheiat între cele două guverne. Consider de datoria mea să adaug aci că metoda urmată și forma conversațiilor atât de complete pe care le-am avut la Londra dau acordului în chestiune o valoare cu totul deosebită. Aș dori ca opinia publică polonză să știe că am întâlnit din partea oamenilor de stat englezi, nu numai o înțelegere adâncă a problemelor generale ale politicii europene, ci și o asemenea atitudine față de țara noastră încât aceasta mi-a permis să discut cu cea mai mare sinceritate și cu o deplină încredere toate chestiunile esențiale, fără nici o reticență și fără a lăsa să subziste cea mai mică îndoială.

Dacă a fost cu putință să ajungem repede la definiția principiilor colaborării anglo-polneze, aceasta se datorește în deosebi faptului că am constatat în mod clar concordanța intențiilor celor două guverne, cu privire la marile probleme europene. Este cert că nici Anglia, nici Polonia nu nutresc nici o intenție agresivă față de nimeni, iar, pe de altă parte, ele se mențin solid pe terenul respectării anumitor principii de acțiune fundamentale în viața internațională.

Declarațiile paralele ale conducătorilor politicii franceze constată că Parisul și Varșovia sunt de acord să considere că eficacitatea de acțiune a acordului nostru defensiv nu numai că nu poate fi slăbită prin schimbarea în conjunctura internațională, ci, dimpotrivă, că acest acord trebuie să constituie unul din punctele esențiale ale structurii politice a Europei.

Acordul polono-german

Domnul cancelar al Reichului, luând drept pretext înțelegerea polono-engleză, a declarat în mod unilateral inexistent acordul pe care cancelarul Reichului german îl încheiase cu noi în 1934.

Înainte de a trece la stadiul actual al chestiunii, să-mi îngăduiți să fac un scurt rezumat istoric. Faptul că am avut cinstea să iau parte în mod activ la încheerea și executarea acestui acord îmi impune obligația de a-l analiza. Acordul din 1934 a constituit în acea vreme un eveniment de o mare însemnătate. A fost o încercare de a imprima istoriei relațiilor dintre cele două mari popoare un curs mai favorabil, o încercare de a se desprinde din atmosfera nesănătoasă a neînțelegerilor zilnice și de a ridica deasupra animozității acumulată în curs de veacuri, creind bazele adânci ale unui respect mutual.

Incercarea de a se opune răului constitue totdeauna cea mai frumoasă posibilitate de acțiune politică. In momentele cele mai critice din ultima vreme, politica polonză a dovedit că respectă acest principiu.

Privită sub acest unghiu, ruptura acordului nu este un lucru de o minimă importanță. Un acord nu valorează decât atât cât valorează consecințele sale. Din moment ce politica și felul de a se comporta al unui partener se depărtează de principiul acordului, nu avem niciun motiv să purtăm doliu pentru slăbirea acestuia sau chiar pentru dispariția sa.

Acordul polono-german din 1934 a fost un acord de respect mutual și de bună vecinătate și, ca atare, a adus o contribuție utilă vieții statului nostru, vieții Germaniei și vieții Europei întregi. Acordul și-a pierdut adevăratul caracter din clipa în care s'au văzut manifestându-se tendințe de a-l interpreta fie într'un sens restrictiv al libertății politicei noastre, fie ca motiv de a pretinde dela noi concesii unilaterale și incompatibile cu interesele noastre vitale.

Să trecem acum la situația actuală. Reichul german a considerat înțelegerea polono-britanică ca un motiv de ruptură a acordului din 1934. Diferite obiecții de natură juridică au fost ridicate din partea Germaniei. Imi îngădui să trimit pe juriști la textul răspunsului nostru la memorandumul german, care va fi remis chiar azi guvernului Reichului.

Nu aș vrea să atrag atenția dv. prea mult asupra formelor diplomatice ale acestui eveniment. Totuși, unul din aspectele sale se prezintă sub o lumină specifică. Guvernul Reichului, după cum rezultă din textul memorandului german, a luat hotărirea sa intemeindu-se pe informații de presă, fără a studia opiniile nici ale guvernului britanic, nici ale guvernului polonez în ce privește caracterul acordului încheiat. Totuși, aceasta nu prezenta dificultăți de vreme ce, îndată după înapoierea mea dela Londra, mă declarasem gata să primesc pe ambasadorul Reichului care, până azi, nu a crezut necesar să profite de acest prilej.

Dece este însemnată această împrejurare? Este limpede pentru oricine raționează în mod simplu, că nu caracterul, scopul și cadrele acordului polono-britanic sunt cele care au determinat hotărirea, ci faptul însuși că acordul fusese încheiat. Aceasta este, la rândul său, înțemnat pentru a judeca intențiile politicii Reichului. Dacă într'adevăr, contrar declarațiilor sale precedente, guvernul Reichului a interpretat declarația de neagresiune încheiată între Polonia și Germania în 1934 ca inspirată de dorința de a izola Polonia și de a face cu neputință pentru statul nostru o colaborare normală și amicală cu puterile apusene, această interpretare noi am fi respins-o din totdeauna.

Spre a ne face o idee exactă despre situație, trebue, înainte de orice, să ne punem întrebarea: despre ce este vorba? Fără a ne pune această întrebare și fără a da răspunsul, nu am putea aprecia cum trebue esența declarațiilor germane asupra problemelor care interesează Polonia.

Problema orașului Danzig

Am vorbit înainte de atitudinea noastră față de Occident. Rămâne problema propunerii germane cu privire la viitorul Orașului Liber Danzig, a comunicațiilor între Reich și Prusia Orientală deacurmezișul Pomeraniei și a altor chestiuni interesând în comun Polonia și Germania. Să examinăm aceste probleme una după cealaltă.

In ce privește Danzigul voiu începe prin câteva observații generale Orașul Liber Danzig nu a fost inventat de tratatul din Versailles. El este un fenomen care există de multe veacuri. Lăsând de o parte factorul emotiv, Danzigul este, la drept vorbind, rezultanta unei interpenetrațiuni pozitive a intereselor poloneze și germane.

Negustorii germani din Danzig au asigurat propășirea și buna stare a acestui oraș grație comerțului polonez cu țările de dincolo de mare. Nu numai desvoltarea, ci însăși rațiunea de a fi a acestui oraș decurgeau din faptul că el este situat la gura unicului mare fluviu polonez, ceeace în trecut era hotărîtor și că este situat totodată pe această cale fluvială ca și pe principala cale ferată, care asigură astăzi legătura noastră cu Baltica. Acesta este un adevăr pe care nicio formulă nouă nu-l va putea șterge. Majoritatea predominantă a populației Danzigului este astăzi germană, dar existența și buna ei stare depind de potențialul economic al Poloniei.

Ce consecințe am tras noi de aci? Ne-am pus întotdeauna și ne punem și acum hotărît pe terenul drepturilor și intereselor comerțului nostru maritim și al politicii noastre maritime la Danzig. Căutând soluții rezonabile și împăciuitoare, în mod conștient nu am voit să exercităm vreo presiune asupra liberei desvoltări naționale, ideologice și culturale a majorității germane din Orașul Liber.

Nu voiu lungi discursul meu, citând pilde. Ele sunt de ajuns de cunoscute de toți acei cari într'o calitate oarecare s'au ocupat de această problemă. Dar din moment ce, după atâtea declarații ale oamenilor de stat germani, cari respectau atitudinea noastră și exprimau părerea că „acest oraș de provincie nu va face obiectul unui litigiu între Polonia și Germania", aflu că se pretinde anexarea Danzigului la Reich; din moment ce propunerea făcută de noi la 26 Martie de a garanta în comun existența și drepturile Orașului Liber rămâne fără răspuns; din moment ce dimpotrivă, aflu ulterior că ea a fost considerată ca un refuz de a negocia, sunt obligat să mă întreb: despre ce este vorba în realitate?

Despre libertățile populației din Danzig, care nu sunt amenințate, de o chestiune de prestigiu sau de intenția de a respinge Polonia dela Marea Baltică?

Polonia nu se va lăsa respinsă dela Marea Baltică. Aceleași considerații se aplică și comunicațiilor deacurmezișul voevodinei noastre a Pomeraniei. Insist asupra cuvintelor de „voevodina Pomeraniei", căci temenul de „coridor" este o invenție artificială, de vreme ce este o provincie recunoscută de toți ca polonză și care nu cuprinde decât un procent infim de coloni germani.

Am acordat Reichului toate ușurințele pentru comunicațiile feroviare, am permis cetățenilor acestui stat de a trece din Reich, în Prusia orientală, fără a fi supuși formalităților de vamă sau pașaport. Am propus a examina facilități asemănătoare pentru traficul cu automobilele.

Aci vedem reapărând întrebarea: despre ce este vorba în realitate? Nu avem niciun interes să stingherim pe cetățenii germani în comunicațiile lor cu provinciile lor din Răsărit. Nu avem însă niciun motiv de a restrânge suveranitatea noastră asupra propriului nostru teritoriu.

In ce privește prima și a doua întrebare, aceea privitoare la viitorul Danzigului și la comunicațiile prin Pomerania, este vorba de concesii unilaterale pe care guvernul german pare a ni le cere. Un stat care se respectă nu face concesii unilaterale.

Propunerile germane

Unde este reciprocitatea? Propunerile germane sunt lipsite de claritate în această privință. Domnul cancelar al Reichului a vorbit în discursul său de un triplu condominium în Slovacia. Sunt nevoit să declar că am aflat de această propunere pentru prima dată din discursul domnului cancelar din 28 Aprilie. In cursul anumitor conversații precedente se făcuseră numai unele aluzii asupra posibilității de a se discuta chestiunea Slovaciei în cazul când un acord general ar interveni. Noi nu am încercat să adâncim acest fel de conversații, neavând obiceiul de a face din interesele altora un obiect de tocmeală.

Deasemeni, propunerea de a prelungi pactul de neagresiune pe 25 ani nu ne-a fost prezentată sub nici o formă concretă în ultimele conversații. Și în această privință au fost făcute unele aluzii neoficiale, de unele persoane eminente din guvernul german. Dar în aceste conversații au mai fost și alte aluzii care mergeau mult mai departe decât subiectele tratate. Imi rezerv dreptul, în caz de nevoe, de a reveni asupra acestei chestiuni.

In discursul său, d. cancelar al Reichului propune ca o concesie din partea sa, să recunoască și să accepte definitiv frontiera care există între Polonia și Germania. Trebue să constat că ar fi vorba aci să se recunoască de jure și de facto proprietatea noastră incontestabilă. Rezultă deci că propunerea aceasta nu poate nici ea modifica teza mea, că cererile germane în chestiunea Danzigului și în aceea a auto-stradei rămân unilaterale.

In lumina acestor considerațiuni, așteptați din partea mea, domnilor, și cu drept cuvânt, un răspuns la ultimul mesagiu al memoriului german, care spune: „Dacă guvernul polonez ar acorda însemnătate ca relațiile polono-germane să fie din nou fixate în mod contractual, guvernul german este dispus la aceasta".

Mi se pare că în privința fondului am definit atitudinea noastră. Iată un rezumat pentru claritatea expozeului: Motivele încheerii unui asemenea acord ar fi „pacea", cuvânt pe care cancelarul Reichului l-a citat cu insistență în discursul său. Pacea este, fără îndoială, țelul eforțărilor arzătoare și intense ale diplomației poloneze.

In ce condiții poate fi pace

Două condițiuni trebue să fie împlinite pentru ca acest cuvânt să ia întreaga sa valoare reală:

1) Intenții pașnice și

2) Metode de acțiune pașnice.

Dacă, în raporturile sale cu țara noastră, guvernul Reichului se lasă condus de aceste două principii, orice conversație, respectând, firește, principiile pe care le-am expus, este posibilă, iar guvernul polonez, după obiceiul său, ar trata chestiunea în mod obiectiv, ținând seamă de experiența din ultima vreme, fără a refuza întreaga sa bunăvoință.

Pacea este un lucru prețios și dorit de toți. Generația noastră însângerată de războiu merită, desigur, o perioadă de pace.

Pacea, ca aproape toate lucrurile din lume, are un preț ridicat, dar care poate fi măsurat.

Pentru noi, polonezii, noțiunea unei păci cu orice preț nu există. Nu există decât un singur lucru în viața oamenilor, a popoarelor și a statelor, care să fie fără preț: onoarea.

accepte sugestii de acest fel, sub rezerva observațiilor de principiu pe care el le-a anunțat mai înainte în acest memoriu".

*

Berlin, 5 (Rador). — *Nota ce constitue răspunsul guvernului polonez la memoriul german a fost remisă Vineri, la ora 18, d-lui von Weiszaecker, subsecretar de stat la ministerul de externe, de către d. Lubomirski, consilier al ambasadei Poloniei.*

Răspunsul Poloniei la memoriul Germaniei

Varșovia, 5 (Rador).— Guvernul polonez a remis Vineri la Berlin următorul răspuns la memoriul german:

„După cum rezultă din textul declarației polono-germane din 26 Ianuarie 1934, precum și din desvoltarea negocierilor ce au precedat încheerea ei, această declarație avea drept scop să dea noui baze structurii relațiilor mutuale dintre cele două țări.

Ea se sprijinea pe următoarele două principii: 1) renunțarea la folosirea forței în relațiile polono-germane și 2) reglementarea în bună înțelegere prin negocieri libere a chestiunilor în litigiu ce ar putea să se ivească în relațiile dintre cele două țări.

Guvernul polonez a înțeles totdeauna în acest fel obligațiile ce rezultau pentru el din această declarație. In acest spirit el era gata să formeze relațiile de vecinătate cu Reichul german.

Guvernul polonez prevăzuse de mulți ani că dificultățile pe cari le va întâmpina în exercitarea funcției sale Societatea Națiunilor la Danzig vor creia o situație încurcată care trebuia să fie limpezită, atât în interesul Poloniei, cât și al Germaniei De mai mulți ani, guvernul polonez dase să înțeleagă guvernului german că este cazul să se procedeze la conversații sincere în această privință, totuși, guvernul german avea tendința să se sustragă și se mărginea să constate că relațiile germano-polneze nu trebue să întâmpine dificultăți din cauza problemelor privitoare la Danzig. Mai mult încă, guvernul german, în mai multe rânduri, dase asigurări guvernului polonez cu privire la Orașul Liber Danzig. Este suficient să se amintească în această privință declarația făcută de Cancelarul Reichului la 20 Februarie 1938. Cancelarul declarase atunci public, în Reichstag, următoarele cu privire la Danzig: „Statul polonez respectă condițiile naționale în acest stat și în acest oraș și Germania respectă drepturile Poloniei. In felul acesta a fost posibil să se deschidă calea către un acord, care, pornind dela Danzig, a permis azi, cu toate încercările unora dintre turburătorii păcii de a învenina definitiv relațiile germano-polneze, să se inaugureze o colaborare sinceră și amicală".

Propunerile Germaniei

Numai după evenimentele din Septembrie 1938 face guvernul german Poloniei propuneri de a proceda la conversații în ce privește schimbarea situației din Danzig și în ce privește căile de tranzit între Reich și Prusia Orientală.

In această privință, memoriul german din 28 Aprilie 1939 se referă la sugestiile făcute de ministrul de externe al Reichului cu prilejul conversației pe care a avut-o la 21 Martie 1939, la Berlin, cu ambasadorul Poloniei. In cursul acestei conversații s'a susținut din partea Germaniei că este necesar să se grăbească reglementarea acestor chestiuni, ea fiind condiție pentru menținerea în vigoare de către Reich a ansamblului propunerilor sale.

Guvernul polonez, însuflețit de dorința de a menține bune relații cu Reichul, deși a fost surprins de caracterul de urgență dat acestor propuneri astfel prezentate și de împrejurările în care acestea fuseseră formulate, nu s'a dat înlături dela conversații, socotind totuși că pretențiile germane, dat fiind conținutul astfel formulat, nu pot să fie acceptate de către Polonia.

Garantarea comună a existenței separate a Danzigului

Pentru a ușura găsirea unei reglementări prin bună înțelegere a acestei chestiuni, guvernul polonez a formulat înscris către guvernul german, la 26 Martie, punctul său de vedere. El constată că acordă cea mai mare importanță menținerii relațiilor de bună vecinătate dintre Polonia și Reich.

Punctul de vedere polonez se rezuma în următoarele puncte:

1) Guvernul polonez propunea garantarea comună polono-germană a existenței separate a Orașului Liber Danzig, al cărui regim ar fi întemeiat, pe de o parte, pe libertatea completă a vieții interne a populației și, pe de altă parte, pe respectul drepturilor și intereselor Poloniei.

Tranzitul prin Coridor

2) Guvernul polonez era dispus să examineze împreună cu guvernul german toate măsurile ulterioare cari puteau să simplifice și să ușureze, din punct de vedere tehnic, tranzitul feroviar și pe șosea al persoanelor trecând depe teritoriul Reichului în Prusia Orientală. Guvernul polonez se lăsa îndrumat de gândul de a acorda toate înlesnirile posibile, care să permită cetățenilor Reichului să treacă prin teritoriul Poloniei cu minimum de piedici.

Guvernul polonez sublinia intenția sa de a considera în spiritul cel mai liberal dorințele germane în această privință, cu singura rezervă că Polonia nu poate renunța la suveranitatea ei asupra teritoriului prin care ar trece căile de comunicație menționate.

In sfârșit, guvernul polonez sublinia că atitudinea sa cu privire la facilitarea comunicațiilor prin Pomerania depindea de atitudinea Reichului în ce privește Orașul Liber Danzig.

Formulând aceste propuneri, guvernul polonez acționa în spiritul declarației din 1934, care, prevăzând schimburi de vederi directe în chestiunile ce interesează cele două țări, autoriza fiecare din ele să formuleze punctul său de vedere în cursul negocierilor.

Intârzierea răspunsului Germaniei

Guvernul polonez nu a primit niciun fel de răspuns formal timp de o lună.

Abia la 28 Aprilie el a aflat prin cuvântarea Cancelarului Reichului și prin memoriul guvernului german că simplul fapt al existenței unor contrapropuneri în loc de o acceptare pur și simplu a unor sugestii făcute oral din partea Germaniei era socotit de către Reich drept un refuz de a negocia. Este dela sine înțeles că negocieri în care un stat formulează exigențe pe când celălalt se vede silit să le accepte, fără modificări și fără rezerve, nu constitue negocieri în sensul declarației din 1934 și nici nu poate fi socotit în armonie cu interesele vitale și cu demnitatea statului polonez.

Este locul să se sublinieze în această privință că guvernul polonez nu era în măsură să se pronunțe în ce privește garanția polono-germano-ungară a independenței Slovaciei, la care face aluzie în mod general memoriul german de mai sus și pe care o precizează Cancelarul în cuvântarea sa din 28 Aprilie, dat fiind că o asemenea propunere nu fusese făcută nici când înainte, sub această formă, guvernului polonez. Dealtfel, este greu de închipiut cum o asemenea garanție ar putea să se împace cu protectoratul politic și militar al Reichului asupra Slovaciei, promulgat cu câteva zile înainte în prealabil și înainte ca Reichul să fie prezentat propunerile sale Poloniei.

Dreptul Poloniei de a incheia acorduri politice cu toate statele

3) Guvernul polonez nu poate urma guvernul Reichului în interpretarea dată declarației din 1934, care s'ar reduce la renunțarea la dreptul de a încheia acorduri politice cu terțe state, adică apropape la renunțarea la independența politicii sale externe.

Politica Reichului german din cursul ultimilor ani arată precis că acesta nu a tras din această declarație concluzii de acest fel, întrucât îl privește. Obligațiile acceptate pe față de către Reich în ce privește Italia și acordul germano-slovac din Martie 1939 confirmă precis prin interpretare a declarației din 1934 în ce privește Reichul.

Guvernul polonez se vede nevoit să amintească aici că el aocrdă, în relațiile sale, cu celelalte state ceeace cere dela ele: reciprocitatea, ea fiind singura bază posibilă pentru relațiile normale dintre state.

Guvernul polonez respinge, ca fiind cu totul neîntemeiate, toate invinuirile —obiecțiunile— privitoare la așa zisa incompatibilitate dintre garanția mutuală polono-britanică din Aprilie 1939 și declarația polono-germană din 1934. Această garanție are caracter pur defensiv și nu amenință de fel Reichul, la fel cu alianța polono-franceză, a cărei compatibilitate cu declarația din 1934 a fost recunoscută de Reichul german.

Clausele declarației din 1934

In alineatele sale preliminare, declarația din 1934 constată că „cele două guverne sunt hotărîte să-și întemeeze relațiile lor mutuale pe principiile anunțate în pactul din Paris din 27 August 1928". Or, pactul din Paris prevedea renunțarea universală la război ca instrument de politică națională, tot așa cum declarația din 1934 proclama o asemenea renunțare în relațiile bilaterale polono-germane, afirmând explicit că „oricare din puterile semnatare care ar căuta de aci înainte să-și realizeze interesele naționale recurgând la forță urmează să fie lipsită de beneficiul prezentei declarații".

Germania a acceptat acest principiu atunci când a semnat cu celelalte principii ale acestui pact.

Rezultă din cele precedente că declarația din 1934 încetează să mai lege Polonia în cazul în care Germania ar recurge la război, călcând pactul din Paris. Obligațiile Poloniei, rezultând din acordul polono-britanic, ar fi aplicabile în cazul unei acțiuni a Germaniei, care ar amenința independența Marei Britanii și, în consecință, în cazul în care declarația din 1934 și pactul din Paris ar înceta să mai lege Polonia față de Germania.

Guvernul german, învinuind guvernul polonez că și-a luat angajamentul să garanteze independența Marei Britanii și socotind aceasta ca o rupere de către Polonia a declarației din 1934, omite să țină seama de propriile sale angajamente față de Italia, despre cari cancelarul a vorbit la 30 Ianuarie 1939, și, în special, de angajamentele sale față de Slovacia, conținute în acordul din 18 și 23 Martie 1939.

Garanțiile Germainei către Slovacia nu excludeau Polonia, ba chiar, după cum rezultă din dispozițiile acestui acord, atunci când este vorba de stabilirea de garnizoane și de fortificații în Slovacia occidentală, ele sunt îndreptate în special contra Poloniei.

4) Rezultă din cele de mai sus că guvernul Reichului nu era de fel îndreptățit să recunoască, unilateral, ca încetând de a mai fi în vigoare, declarația din 1934, care fusese dealtfel încheiată pentru zece ani, fără drept de denunțare în acest răstimp. Trebue deasemeni subliniat că afirmarea inexistenței declarației din 1934 s'a produs după ce Germania refuzase să accepte explicațiile privitoare la compatibilitatea dintre garanția polono-britanică și declarația din 1934, pe cari guvernul polonez avusese de gând să le adreseze reprezentantului Reichului la Varșovia.

5) Deși guvernul polonez nu împărtășește părerea guvernului german că acordul din 1934 a fost călcat de Polonia, el este totuși gata, în cazul că guvernul german ar acorda vreo importanță faptului ca relațiile polono-germane să fie din nou reglementate pe cale contractuală și pe bază de bună vecinătate, să

D. Beck vorbește mulțimii

care-l ovaționează

Varșovia, 5 (Rador). — In cursul serii de Vineri a avut loc o mare manifestație populară în onoarea d-lui Beck, în fața ministerului de externe.

Mai multe mii de persoane adunate în curtea ministerului, au aclamat călduros pe ministrul de externe.

D. Beck, la insistențele mulțimii, a apărut în balcon, și văzdit miscat, a declarat:

„Cetățeni, vremea în care se putea duce o politică externă prin abilități diplomatice, a trecut. O politică externă hotărîtă nu poate să se lipsească de atitudinea fermă a întregului popor.

Țin să vă comunic că în această clădire noi căutăm să ne dăm seama de gândurile și simțămintele voastre și credeți-mă că, împreună cu colaboratorii mei, caut să duc o politică externă care să se bucure de încrederea voastră".

Din toate părțile Poloniei sosesc numeroase scrisori și telegrame de felicitări și omagii la ministerul de externe.

Ambasadorul german s'a înapoiat la Varșovia

Varșovia, 5 (Rador). — *După o absență de o lună, d. von Moltke, ambasadorul Reichului, s'a întors azi la postul său.*

D. Potemkin se inapoiază la Moscova

Ankara, 5 (Telor). — Știrea răspândită de agenția „Stefani" despre intenția d-lui Potemkin, vice-comisarul de externe al Rusiei Sovietice, care se mai află încă în capitala Turciei, de a nu se mai întoarce în Rusia, în urma demisiei d-lui Litvinof, este desmințită în cercurile informate de aci.

*

Ankara, 5 (Rador). — *D. Potemkin, vice comisarul sovietic pentru afacerile străine, a părăsit Ankara Vineri la ora 19,15, fiind salutat de d. Saracioglu, ministrul afacerilor străine, care l-a îmbrățișat cu câteva clipe înainte de plecarea trenului.*

Inaugurarea pavilionului României dela expoziția din New-York

New-York, 5 (Rador). — Vineri la ora 11.30, au fost inaugurate oficial pavilioanele României de la expoziia internațională din New-York. Asistau d. Radu Irimescu, ministrul României la Washington, d-na Sara Delano Roosevelt, mama președintelui Statelor Unite și prezidenta comitetului de patronaj al pavilioanelor române, d. Flynn, comisarul guvernului american, d. Laguardia, primarul orașului New-York, d. Whalen, președintele expoziției, întreg personalul diplomatic și consular român și numeroși invitați.

Pavilionul oficial al României strălucește în marmoră în curtea pavilioanelor oficiale iar Casa românească, nespus de încântătoare, pare o continuare în realitate a basmului descris în mozaicul de sticlă al fațadei sale.

Ambele clădiri s'au terminat la vreme, sub neobositul și caldul îndemn al d-lui ministru D. Gusti, ale cărui strălucite înfăptuiri sunt.

D. Gusti a oferit un dejun oaspeților de seamă la restaurantul românesc, în Casa românească.

Festivitățile din pavilionul oficial românesc au fost difuzate de postul de radio local „WNYC".

Inaugurând pavilionul oficial, d. ministru Gusti a dat citire unei telegrame a M. S. Regelui Carol II, în care Suveranul salută Expoziția și anunță că acceptă să patroneze Căminul cultural bisericesc românesc, pe care d. William Nelson Cromwell, marele prieten al românilor, l-a întemeiat și înzestrat cu mijloacele necesare pentru activitatea sa viitoare.

CUVANTAREA D-LUI PROF. GUSTI

Apoi, d. profesor Gusti a rostit următoarea cuvântare:

„Inaugurarea pavilioanelor românești este un act de o deosebită importanță pentru țara mea, un eveniment la care ia parte fiecare român. Steagul nostru, înălțat deasupra orizontului încântător al New-Yorkului, afirmă prezența noastră printre națiunile care au răspuns la apelul dv. de a arăta înfăptuirile lor și a manifesta astfel bunăvoința lor.

De fapt, prezența acestor națiuni aici demonstrează că, deasupra oricăror neînțelegeri, cari sunt trecătoare, omenirea reprezintă solidaritatea popoarelor în spațiu și continuitatea culturilor lor în timp.

In cuvintele nemuritoare ale marelui președinte Abraham Lincoln, „ne prezentăm cu răutate față de nimeni, binevoitori față de toți, cu credința neclintită în dreptate, așa cum Dumnezeu ne-a lăsat să înțelegem dreptatea".

Noi, românii, ne-am adus bucuroși și cu tragere de inimă contribuția noastră la civilizația lumii vechi. Avem o adâncă admirație pentru idealismul dv. activ, un idealism realist, care satisface deopotrivă interesele individului, interesele națiunei și aspirațiile omenirii. Admirăm armonizarea colaborării dv. disciplinate cu inițiativa dv. ordonată, care asigură bunăstarea individului, cât și prosperitatea colectivității, după cum prețuim și neabătutul dv. optimism, încrederea în voi înșivă și în țara voastră, care a dat naștere doctrinei destinului umanității.

In pavilioanele noastre am încercat să vă prezentăm imaginea bogățiilor naturale ale României. Providența ne-a hărăzit din plin grâne și minerale, cărbuni și petrol, pește și vânat, livezi și vii. Dunărea, marele fluviu al Europei, udă șesurile noastre mănoase. Din Carpați și până la Mare, se întinde surâzătoare o țară rodnică. Pentru punerea în valoare a atâtor bogății folosim cele mai moderne procedee americane, dar și metode proprii nouă.

Arhitectura noastră exprimă originalitatea și caracteristicele fiecăreia din cele zece provincii ale țării. Costumele noastre naționale, atât de variate în desemn și colorit, covoarele noastre răbdător țesute la războaele de mână, ceramica și sculptura noastră în lemn, toate acestea sunt cu deosebire meșteșuguri românești.

Dansul muzica noastră populară, teatrul, literatura noastră, stau mărturie a unei vieți bătrâne în tradiții, dar noui în progres neîncetat, după cum fruntariile României de azi sunt doar consacrarea unei unități străvechi istorice, biologice și teritoriale a națiunei noastre.

Pe lângă această descriere a caracteristicelor fizice și materiale ale României și vieții de muncă a unui popor, ale cărui meșteșuguri vor dăinui, vom încerca să vă prezentăm viața noastră intelectuală și artistică. Vă vom prezenta înfăptuiri în domeniul artei plastice, grafice, decorative în cel științific și în opera vitală și atât de feluriță a Fundațiilor Regale.

Vă vom arăta metodele pe care le aplicăm pentru educarea întregului nostru popor, pregătirea tineretului și reorganizarea pe baze mai largi și mai înalte a vieții satului, înfăptuiri cari dovedesc sforțările entuziaste și stăruitoare ale Suveranului meu, al cărui adânc interes în progresul țării voastre pornește dela vizita Sa în Statele Unite, acum aproape 20 de ani, și își găsește expresia vie în aceste pavilioane.

Fiți bineveniți în pavilioanele românești, care înfățișează mai înainte de toate efortul unit al unei națiuni ce-și trăește destinul istoric în Europa sud-estică, spre cât mai deplină colaborare la această mare întreprindere dedicată memoriei lui Washington și bunei înțelegeri între națiunile unei lumi în plin progres".

PĂRINȚI și COPII,

Profitați de aceste zile, când cărțile se vând cu rabat, și cumpărați negreșit cele mai bune și mai frumoase cărți pentru copii și tineret:

„Sandu și Sanda"

„Mica Robinson"

și celelalte cărți de MOȘ NAE.

Aceste cărți trebue să fie citite de toți copiii și de întregul tineret școlar.